

Verslag van het ingevolge artikel 5, sub d., j^o 2 Archiefbesluit 1995, gevoerde overleg met betrekking tot de 'Selectielijst voor de neerslag van het handelen van de Dienst voor het kadaster en de openbare registers over de periode vanaf 1945 (actualisatie 2015)'

Den Haag, 04 september 2014 / 21 januari 2015
drs. N.P. van Egmond

Werking en aard van de lijst

In de 'Selectielijst voor de neerslag van het handelen van de Dienst voor het kadaster en de openbare registers over de periode vanaf 1945 (actualisatie 2015)' is een beschrijving opgenomen van de actor waarvan de handelingen in het overleg aan de orde zijn geweest. De lijst is organisatiespecifiek, er zijn geen andere actoren dan de Dienst voor het kadaster en de openbare registers (verder: Het Kadaster) in opgenomen.

De selectielijst heeft betrekking op alle primaire taken van Het Kadaster en dekt ook de ondersteunende taken op het terrein van bedrijfsvoering en personeel.

De selectielijst is een geactualiseerde en deels uit praktische overwegingen aangepaste versie van de in 2004 voor het Kadaster vastgestelde 'Selectielijst neerslag handelingen op het beleidsterrein geo-informatie over de periode vanaf 1945 (Dienst Kadaster en Openbare Registers)', zie: Stcrt. 2004, 118.

Selectiedoelstelling en –criteria en belangen

Bij het opstellen van de selectielijst en tijdens het daarover gevoerde overleg is rekening gehouden met de in artikel 2, sub c, van het Archiefbesluit 1995 genoemde waarde van de archiefbescheiden als bestanddeel van het cultureel erfgoed, en met het onder artikel 2, sub d, van hetzelfde besluit genoemde belang van de in de archiefbescheiden voorkomende gegevens voor overheidsorganen, voor recht- of bewijszoekenden en voor historisch onderzoek.

Als uitgangspunt voor het overleg gold de door het Nationaal Archief sinds 2010 gehanteerde selectiedoelstelling:

Waardering, selectie en acquisitie van archieven heeft tot doel het bijeenbrengen en veiligstellen van bronnen die het voor individuen, organisaties en maatschappelijke groeperingen mogelijk maken hun geschiedenis te ontdekken en het verleden van staat en samenleving (en hun interactie) te reconstrueren. Daartoe dienen die archieven of onderdelen van archieven veilig gesteld te worden die:

- a. representatief zijn voor hetgeen in de samenleving is vastgelegd;*
- b. representatief zijn voor de activiteiten van de leden (personen en organisaties) van een samenleving;*
- c. door waarnemers als belangrijk, bijzonder of uniek worden beschouwd omdat ze de belangrijke, bijzondere en unieke maatschappelijke ontwikkelingen, activiteiten, personen en organisaties in een bepaalde periode weerspiegelen.*

Om op basis van deze selectiedoelstelling tot een waardering van processen of handelingen te komen, worden zes (PIVOT)selectiecriteria toegepast. Daaraan is een voor het

Kadaster specifiek zevende criterium toegevoegd. Alle criteria zijn opgenomen in de inleiding op de selectielijst.

Overleg

Het deels schriftelijk, deels mondeling gevoerde overleg vond plaats in de periode juli 2013 – juli 2014. Aan het overleg werd deelgenomen door de volgende personen:

- als beleidsdeskundigen en deskundigen op het terrein van het archiefbeheer, vertegenwoordigers van het Kadaster:

- mr. B.G. van Dam, Bewaarder;
- ir. T.G. Schut, Adviseur Product- en Procesbeheer;
- J.W. Boks, adviseur Facility Management;
- dr.mr. B.A.M. Janssen, senior adviseur Strategie en Beleid.

- als extern deskundige als bedoeld in art. 3, eerste lid, onder d, van het Archiefbesluit 1995:

- mw. drs. H.A.(Erika) Hokke, historicus, archivaris, zelfstandig adviseur (Stroom In)

- als vertegenwoordiger van de algemene rijksarchivaris:

- drs. A.R.M. Sacher-Flaat, medewerker sector Acquisitie en Advies bij het Nationaal Archief;
- drs. N.P. van Egmond, senior-medewerker Collectie bij het Nationaal Archief.

Inhoudelijk verslag

Algemeen

In 2010 heeft het Kadaster te kennen gegeven twee afzonderlijke selectielijsten – één op het terrein van de geo-informatie en één op het terrein van het personeel - te willen laten vaststellen. Later is besloten af te zien van twee afzonderlijke lijsten en de in 2004 voor het Kadaster vastgestelde selectielijst te actualiseren. Deze geactualiseerde selectielijst is aanvankelijk informeel en uiteindelijk per brief van 24 oktober 2014, Cora-nummer 14.028447 door Het Kadaster aan het Nationaal Archief ter vaststelling aangeboden.

In 2012 heeft Het Kadaster aangegeven gebruik te willen maken van de door het Nationaal Archief aangeboden overgangsregeling tot vaststelling van selectiedocumenten. Met die overgangsregeling wordt voorkomen dat van de zorgdrager een onevenredig zware inspanning wordt gevraagd om een al voorbereide selectielijst (Het Kadaster is in 2010 met de voorbereidingen begonnen) aan te passen aan de eisen van het per 1 januari 2013 gewijzigde Archiefbesluit 1995. De overgangsregeling houdt in dat niet uitputtend zal worden getoetst of de categorieën archiefbescheiden waaruit de selectielijst bestaat in overeenstemming zijn met de categorieën van bescheiden die het Kadaster in zijn informatiehuishouding hanteert.

Op grond van het in 2013 gewijzigde Archiefbesluit zullen de concept selectielijst en het verslag van het overleg daarover niet meer ter advisering aan de Raad voor Cultuur worden aangeboden. Wel zal, nadat het Kadaster en het Nationaal Archief het eens zijn geworden over de structuur en de inhoud van het selectiedocument, advies worden gevraagd aan een externe deskundige. Het Nationaal Archief zal hierin voorzien in de per-

soon van mw. drs. H.A. (Erika) Hokke, historicus, archivaris, zelfstandig adviseur (Stroom In)

De concept selectielijst is in eerste instantie beoordeeld op vorm en inhoud. Daarbij is rekening gehouden met het rapport institutioneel onderzoek (RIO) waarop ook de oude selectielijst (het BSD uit 2004) is gebaseerd¹). Het RIO beslaat slechts de periode tot en met 1999, voor de jaren daarna is er geen nieuw RIO meer verschenen. In de inleiding op de geactualiseerde selectielijst echter is aanvullende informatie opgenomen over de inrichting en de taken van het kadaster na 1999.

Het overleg over de lijst is gevoerd aan de hand van een aantal opeenvolgende, steeds in meerdere of mindere mate aangepaste versies van de selectielijst.

Opmerkingen bij de inleiding

De vertegenwoordigers van de algemene rijksarchivaris (verder: het Nationaal Archief) waren in eerste instantie niet tevreden met de beschrijving van de organisatie en de taken van het Kadaster. De inleiding op de selectielijst maakte onvoldoende duidelijk wat er in de organisatie en taken veranderd was. Ook de noodzaak van een aanpassing of vervanging van het bestaande BSD door één of meer specifieke lijsten kwam volgens het Nationaal Archief onvoldoende uit de verf. Een ander punt van kritiek betrof de weergave van de selectiedoelstelling: in plaats van de thans geldende uit 2010 was de verouderde uit de PIVOT-periode in de inleiding opgenomen. Ten slotte bleek ook de procedure rond de vaststelling van de selectielijst niet juist beschreven: de wijziging van het Archiefbesluit per 1 januari 2013 was daarin niet meegenomen.

De inleiding op de selectielijst werd door het Kadaster op bovenstaande punten al gaande in voldoende mate aangepast. Naar de opvatting van het Nationaal Archief geeft de inleiding nu voldoende informatie met betrekking tot veranderingen in taken en organisatie van het Kadaster.

Een punt van discussie betrof de door Het Kadaster gevoelde noodzaak van twee nieuwe lijsten, één voor de primaire en één voor de ondersteunende taken (bedrijfsvoering en personeel). Het Nationaal Archief meende dat kon worden volstaan met een actualisatie van het voor het Kadaster vastgestelde BSD uit 2004. Actualisatie zou dan moeten inhouden dat allereerst zou worden nagegaan of alle in het BSD opgenomen handelingen nog worden uitgevoerd. Daar waar dat niet het geval was, zou een eindjaar aan de betreffende handeling moeten worden toegevoegd. Verder zou de lijst moeten worden uitgebreid met de handelingen die in het BSD uit 2004 nog niet waren opgenomen. Daarbij draait het zowel om handelingen die in het BSD van 2004 vergeten waren, als om handelingen die pas sinds korte tijd worden uitgevoerd. Een derde punt van actualisatie betrof de aanpassingen in de organisatie: uit de handelingen zou duidelijk moeten worden welke organisatieonderdelen binnen de actor Het Kadaster voor de uitvoering van een bepaalde handeling verantwoordelijk is of is geweest.

Ook op dit punt heeft het Kadaster zich door het Nationaal Archief laten overtuigen. Uiteindelijk is gekozen voor een actualisatie van het bestaande BSD. Deze is omgezet in een organisatiespecifieke selectielijst die alle primaire en secundaire taken van Het Kadaster dekt. Op het handelen van het Kadaster zijn derhalve geen andere selectielijsten meer van toepassing.

N.B. Voor het BSD van 2004 betekent dit dat het voor de actor Kadaster kan worden ingetrokken.

¹) E.A.T.M. Schreuder, Ruimtelijke ordening en geo-informatie. Rapport institutioneel onderzoek naar de handelingen van de rijksoverheid op het terrein van de ruimtelijke ordening en van geo-informatie, 1945 – 1999. PIVOT-rapport 120. Den Haag, 2002.

Opmerkingen bij de handelingen

Hoewel de handelingen voor het merendeel zijn overgenomen uit het in 2004 vastgestelde BSD meende het Nationaal Archief dat de formulering van die handelingen in enkele gevallen aanpassing of verduidelijking behoefde. Niet in alle gevallen was voldoende helder wat het Kadaster nu precies deed.

Het Kadaster was het met de kritiek van de het Nationaal Archief eens en heeft de handelingen waar nodig aangepast. Het Nationaal Archief achtte deze aanpassingen uiteindelijk voldoende.

In een eerste versie van de nieuwe selectielijst was in de concordantietabel een verwijzing opgenomen naar door het Kadaster bij zijn archiefbeheer gehanteerde handelingen die in het BSD van 2004 niet formeel waren vastgesteld. Deze handelingen - met een nummer hoger dan 300 - waren door het Kadaster aan het BSD toegevoegd omdat het BSD zijn handelen niet volledig bleek te dekken. Het Nationaal Archief meende dat uit de nieuwe selectielijst en de daarin opgenomen concordantietabel duidelijk moest worden dat de eerder aan het BSD toegevoegde en niet formeel vastgestelde handelingen in de nieuwe selectielijst als nieuwe handelingen moesten worden aangemerkt en ook als zodanig herkenbaar moesten zijn. Het Kadaster kon zich vinden in de opmerking van het Nationaal Archief en heeft de nieuwe selectielijst op dit punt voldoende aangepast.

Over de waardering van de verschillende handelingen is nauwelijks discussie geweest, deze is in het algemeen niet gewijzigd. Van belang is wel de wijziging in waardering van V naar B van handeling 52 (in het BSD handeling 233). De V in het BSD berustte op een vergissing, in de praktijk werd de neerslag van deze handeling door het Kadaster altijd al bewaard. Het Nationaal Archief kon met deze wijziging instemmen.

In een aantal gevallen is een differentiatie aangebracht in de waardering van de handelingen, waarbij sommige documenten als te bewaren, andere als op termijn te vernietigen zijn aangemerkt. Het Nationaal Archief kon zich daarin vinden, op deze manier wordt de hoeveelheid te bewaren materiaal op een verantwoorde en inmiddels ook in andere selectielijsten gebruikelijke wijze teruggebracht. Eenzelfde effect wordt bereikt door het opsplitsen van handeling 170 uit het BSD in een groot aantal onderscheiden handelingen.

Conclusie

Het geactualiseerde selectiedocument kan worden vastgesteld in de vorm en met de inhoud waarin het thans wordt aangeboden. De voorgestelde waarderingen zijn – omdat het een actualisatie betreft - nauwelijks onderwerp van discussie geweest en kunnen de toets der kritiek doorstaan.

Ten slotte

Het verslag is voorgelegd aan de bij het overleg betrokken personen. Deze hebben hun goedkeuring aan dit verslag gegeven

Den Haag, 04 september 2014
N.P. van Egmond

ADVIES EXTERNE DESKUNDIGE

De selectielijst en het (voorlopige) verslag van het driehoeksoverleg d.d. 04 september 2014 zijn op 26 september 2014 toegestuurd aan Mw. drs. H.A. (Erika) Hokke, historicus, archivaris, zelfstandig adviseur (Stroom In), met het verzoek om als extern deskundige als bedoeld in art. 3, eerste lid, onder d, van het Archiefbesluit 1995 daarover van advies te dienen. Mw. Hokke zond haar advies op 22 oktober daaraanvolgend naar het Nationaal Archief. Op 20 november 2014 werd het advies met daarbij de opmerkingen van het Nationaal Archief doorgestuurd naar Het Kadaster met een verzoek om een reactie. De reactie van het Kadaster kwam bij het Nationaal Archief binnen op 13 januari 2015.

Het oordeel van de externe deskundige was in het algemeen positief. Zo meende zij dat de inleiding op de lijst voldoende informatie geeft over de veranderende taken en de veranderende organisatie van het Kadaster. Ook de motivatie voor de actualisatie en de doorgevoerde wijzigingen vond zij voldoende toegelicht.

Met de beschrijving van de handelingen en de aan die handelingen toegekende waarderungen was de externe deskundige het niet altijd eens. Met de door haar voorgestelde wijzigingen konden het Kadaster en het Nationaal Archief echter goed uit de voeten. Van de volgende handelingen zijn de toelichting en/of de waardering in lijn met de voorstellen van de externe deskundige aangepast:

- Handeling 7 en 8: in beide gevallen V, 5 jaar veranderd in B (4)
- Handeling 21 en 22: de uit de handelingen voortkomende administratieve neerslag en producten zijn nader gepreciseerd; de tekst in het handelingenblok is aangepast
- Handeling 29: de aard van de in deze handeling bedoelde overeenkomsten is nader gepreciseerd; ter verduidelijking is ook de tekst van handeling 34 aangepast
- Handeling 30 en 31: de tekst van beide handelingen is gewijzigd, in die zin dat handeling 30 nu zowel de nationale als internationale overlegorganen betreft waarvan het Kadaster niet het secretariaat voert; de stukken van/betreffende deze overlegorganen blijven niet bewaard; handeling 30 betreft nu alleen nog een internationaal overlegorgaan waarvan het Kadaster het secretariaat voert
- Handeling 72: de waardering voor de analoge luchtfoto's is gewijzigd van v, 100 in B; de waardering van digitale foto's blijft v, 2; ter toelichting is opgenomen dat het Kadaster niet beschikt over het eigendomsrecht van deze foto's en dat ze volgens de licentievoorwaarden niet langer dan 2 jaar kunnen worden bewaard
- Handeling 103: V, 5 veranderd in B.

De opmerkingen van de externe deskundige hebben dus geleid tot een aantal weinig ingrijpende aanpassingen in de lijst. Majeure veranderingen konden achterwege blijven. Zowel het Kadaster als het Nationaal Archief menen dat de aangebrachte aanpassingen kunnen worden beschouwd als verbeteringen die geleid hebben tot een evenwichtiger lijst.

Op verzoek van het Kadaster is om beheerstechnische redenen (grote hoeveelheden archiefmateriaal) ook de waardering van handeling 58 aangepast, in die zin dat voor de voorstukken V, 10 veranderd is in V,5. Hoewel het Nationaal Archief meent dat de hoeveelheid neerslag die uit een handeling voortkomt niet direct bepalend kan zijn voor de vraag of er een B of een V moet worden toegekend, dan wel voor de lengte van de bewaartermijn, kon het Nationaal Archief, gelet op de aard van het toch al als te vernietigen aangemerkt materiaal, met dit voorstel instemmen.

Den Haag, 21 januari 2015